

TARAFÀ

milació, pel model del veí *Taravall* rebia aires en forma bona «ne varietur».

TARAFÀ

Riuet afl. dr. del Vinalopó: segons GGRV travessa els termes del Fondó de les Neus i Montfort, passant per aquesta vila xurra, i desemboca en el terme mateix (pp. 61, 933, 1001, 1016, 1017) o més aviat en el de Novelda, del terme del qual forma part el paratge *Terafa Nova* (xxxvi, 53.20); en el te. del Fondó de les Neus (GGRV, 1020); mal accentuat *Terafà* en *Encicl. Cat.* Per això SGuarner dóna al poble, avui segregat de Novelda, el nom *Romana de Tarafa* en el seu *Nomencl.* de 1966. La gent d'allí ho usa amb article, conscient que es tracta d'un riu: la prof. d'Elx i Crevillent escriu (1995) «La Romana del Tarafa».

Ve d'un homònim vastament arrelat en àrab: *Tarafa* (amb *t* suposo, no *ʔ*) fou un antic poeta àrab molt cèlebre p. p. Ahlwardt 1870, i per Seligsohn (París 1901). A Àrabia es registra *Terfe* com nom de dona (Hess, 310) i 5 noms de l'arrel *ʔrf* (*Turäif*, *ʔarif*, *Turfä* etc.: Hess, 35b). A Algèria també *ʔarfaya*, *Bu-ʔarfa*, *Tar(i)fa* etc.

Recordem que *Tarafa* fou un poeta nostre menor de principis del S. XVI. I Francesc *Tarafa* canonge de Bna., parent del conseller Bruniquer († 1641) i poc anterior (Torres Amat; Moliné; *BABL* vi, 104); avui cognom a diversos llocs, en particular (Ll. I, 82) a *Piera* (a. 1820) (*BABL* xvi, 295). En l'Esp. sarraïna, sabem pel Himyarí (Ss. XIII-XV, p. 89) que a Jaén, entre altres fonts termals hi havia el *hammâm Ibn-ʔarafa* i que *Bâb ʔarafa* era el nom d'un dels portals d'Algesires (p. 93).

El NL valencià es repeteix a Xaló en el nom del molí de la *Tarafa* (xxxiv, 75.18). Ara bé, aquest ús amb article sembla indicar un mot que en àrab tingués caràcter apehàtiu, cosa que ens orientaria cap a un mot d'àrab vulgar no recollit per Dozy, s.v. *ʔarf*: *tarâfa*, pl. *tarâf* «tamariç, mata» (*PAlc*, 409b15) o sigui el 'tamaríu', que és *ʔrf* en diccs. clàssics. D'altra banda el fet de designar un molí a Xaló, i probablement molins moguts pel riu *Tarafa* prop del Vinalopó, ens pot orientar cap a altres mots de l'arrel *ʔrf*; car, segons el *Mohit* (cit. per Dozy II, 38), *matrâf* és un «moulin à huile qui est mis en mouvement par l'eau»: ara bé, això pròpiament és el part. passiu del verb *ʔaraf* de l'àrab comú 'tocar, provar, ser novell'; cf. encara *mu-ʔarraf* «enriscada cosa, enricamiento» (*PAlc*); però el mot, més general, *ʔarf* 'punta' no forma el plural en la forma que ens interessaria sinó *aʔraf*.

D'altra banda a Mallorca tenim el NP *ʔarif* que he assenyalat supra, dins aquesta arrel, si bé ací combinat amb *Beni-*, collectiu d'un clan o família: *Rahal Beni-nitharef* figura en el *Rept.* en el te. de Sineu (Bof., 18), o bé, *Rahal Benitarij* (91, Quad., 65). D'ací la possessió *Binitaref*, que apareix en docs. de 1511 i 1513 (Quadrado, *For.*, 347; *BABL* vii, 90b); *Arafal de Beniteref* en el Despuig, i jo recullo *binitaréf*, com nom

de poss. ant. i d'un barranc (xl, 102.3, 102.5; Masc., 19G6). També Alcover (*BDLC* xiv, 195). I era nom d'un sarraí conegut a l'alta E. Mj.: *ʔAbd ʔr-Rahmân Ben ʔarif* en la *Hist. de los Jueces de Córdoba*, d'Al-Ḥošaní, p. p. Codera, p. 23 del text àrab. El nom de la séquia de *Pintarrafes* del te. de Carlet (xx, 175) s'ha de separar de tot això: *bint ar-raff* 'la (filla) del caixer o marge de séquia'.

Taraina, V. T- (misc. moss.) i vol. I, 270-271 *Taramun*, V. *Tramon Taran*, V. T- (misc. moss.) *Tararena*, *Tarango*, *Taranis*, V. T- (misc. moss.) *Tararac*, V. *Tarerac Tararo*, V. T- (misc. moss.) *Tarascó*, V. *Tarassó*

TARASSÓ i TARASCÓ

Dos poblets de la rodalia d'Agramunt (entre Urgell i Segre Mitjà).

El més conegut és TARASSÓ (*GGC*, 65; *N.C.E.C.*), uns 50 hab. en cases escampades, agre. al mun. d'Agramunt, 7 k. al SO., ja prop de Castellserà. *Tarascó*, que sovint s'hi ha confós, per la semblança dels noms, i avui ja bastant oblidat, però era també prop d'Agramunt, diferent de *Tarassó* i ben documentat des d'antic com un fort i alou, que féu un paper en l'avenç sobre el regne sarraí de Lleida. En realitat, però, hi hagué dos *Tarascó* (I), aquest, i II, en el Cardener.

MENCIONS ANT. En dos docs. de 1187 i 1188. Pere de Seró destinà al Temple el castell de *Terazone*: «castro de *Terazone*» i un altre lloc «ad *Anglaril*» (MiretS., *Templ.*, pp. 159-160); precisat en el de 1188: en què el mateix Pere diu: «castro de *Terazone* et ad *Angleril*», i alhora «Poncius de Seron, medietatem de castro *Anglaril*» (Miret, o. c., 329).¹ En el cens de 1359, trobem el «castell de *Tarassó*», amb 3 focs (*CoDoACA* xii, 26).

TARASCÓ I. El 1078 el Comte d'Urgell reconquistà *Tarascó*, junt amb Almenara, Tarròs, Penelles i altres pobles, de la Ribera del Sió (Sanahuja, *L'Antiga ciutat de Balaguer*, p. 20 ss.); 1097: *Tarascho*, citat junt amb llocs veïns d'Agramunt (veg. més context a l'art. *Agramunt*), llegit a l'Arx. de Sols. 1139: Arnau de Ponts junt amb «Berengarius de *Tarasconi* et Raimundus fratribus» donen part d'un alou, que havien rebut del comte d'Urgell «in campo *Mascazano* contra *Linerola*, afr. I, *Almazor*, II in terminio de *Tarascotel*, IV turrin de *Falcones* et --- iuxta *Terroz* de *Avingo*»² (Font Rius, *C. d. p.*, § 57, pp. 94.2 i 11); 1272: Arnau d'Oliola, abat de Poblec estableix la seva dominicatura de la Torre d'Alòs, a favor d'un grup d'habitants de *Bellcaire* perquè hi plantin vinyes, afr.: «I dom. de Meyà, II alia nostra dominicatura q. d. de *Tarascó*,³ III te. *Belcayre*, IV comelar de *Flixo*» (Font R., § 320, 475.72). Pel context i afrontacions d'aquests docs., resulta clar que *Tarascó* I, era entremig de Balaguer i Agramunt, i no lluny de Bellcaire, el Tarròs i Alòs.

TARASCÓ II. Era en el Cardener, una desena de